

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง "การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5" นั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนสังคมศึกษาที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาจำแนกตามสถานภาพ และข้อมูลทั่วไปในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษานำมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ

2.2 วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสอนสังคมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบเสนอในแต่ละด้าน ตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 ด้านการเตรียมการสอน เสนอในตารางที่ 4

2.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เสนอ

ในตารางที่ 5

2.2.3 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เสนอในตารางที่ 6

2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

เสนอในตารางที่ 7

2.3 ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษานำ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในการด้านการเตรียมการสอน
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านการวัด
และประเมินผลการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ
เรียนการสอนสังคมศึกษา ของตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ใน
การเรียนการสอนสังคมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางจำแนกตามลำดับความถี่
ของผู้ตอบตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ด้านการเตรียมการสอน
- 3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.3 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรครูผู้สอนสังคมศึกษา จำแนกตามสถานภาพ และข้อมูลทั่วไป (n=26)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
1	เพศ	
	ชาย	10
	หญิง	16
2	อายุ	
	ต่ำกว่า 30 ปี	1
	31 - 40 ปี	12
	41 - 50 ปี	10
	51 - 60 ปี	3
3	ระดับการศึกษา	
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-
	ปริญญาตรี	24
	ปริญญาโท	2
	สูงกว่าปริญญาโท	-
4	ระดับชั้นที่สอน	
	มัธยมศึกษาตอนต้น	15
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	-
	สอนทั้งสองระดับ	11

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
5	วิชาสังคมศึกษาที่สอน	
	ส 071 (ท้องถิ่นของเรา 1)	26
	ส 072 (ท้องถิ่นของเรา 2)	6
	ส 073 (ท้องถิ่นของเรา 3)	3
	ส 011 (สังคมและวัฒนธรรมไทย)	6
	ส 018 (พระพุทธศาสนา)	6
	ส 019 (พระพุทธศาสนา)	6
	ส 0110 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0111 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0112 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0113 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0210 (ประวัติสังคมและวัฒนธรรม)	2
	ส 048 (พระพุทธศาสนา)	3
	ส 049 (พระพุทธศาสนา)	1
	ส 0410 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0411 (พระพุทธศาสนา)	2
	ส 0412 (พระพุทธศาสนา)	1
	ส 0413 (พระพุทธศาสนา)	1

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ครูสังคมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่เป็นหญิง
จำนวน 16 คน เป็นชายจำนวน 10 คน มีอายุระหว่างปี 31-40 ปีจำนวน 12 คน
มีอายุระหว่าง 41-45 ปีจำนวน 10 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 24 คน
สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 15 คน สอนทั้งสองระดับจำนวน 11 คน
สอนในรายวิชา ส 071 (ท้องถิ่นของเรา 1) จำนวนทั้ง 26 คน

ตอนที่ 2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ตารางที่ 3 ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษานำมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ (n=26)

ข้อความ	ความถี่
หมวดที่ 1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนา	
ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อแบบพุทธ	26
ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อแบบพราหมณ์	26
ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผี	16
ประเพณีเบ็ดเตล็ด	10
ความเชื่อเกี่ยวกับบุญ-บาป และนรก-สวรรค์	26
ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีसाงานางไม้ และเทพารักษ์	16
ความเชื่อเบ็ดเตล็ด	12
หมวดที่ 2 หมวดภาษา และวรรณกรรม	
พระมาลัยกลอนสวดฉบับเพชรบุรี	2
ขุนช้างขุนแผน	8
ดาม่องลาย	8
โบสถ์เมียน้อยเมียบหลวง	4
ภาษาถิ่นเพชรบุรี	2
ภาษาลาวโชนง	4
โอวาทของหลวงพ่อบิเยม วัดเกาะหลัก ประจวบคีรีขันธ์	2
ภาษิตของชาวมอญ	2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่
หมวดที่ 3 หมวดศิลปกรรม และโบราณคดี	
จิตรกรรมเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อไทย	12
จิตรกรรมเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน	4
ประติมากรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูป	12
สถาปัตยกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ เรือนไทย	4
ศิลปหัตถกรรมอันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่	7
ศิลปหัตถกรรมอันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นใย	6
ศิลปหัตถกรรมอันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดิน	4
หมู่บ้านวัฒนธรรมหรือแหล่งวัฒนธรรม	26
สถาบันการศึกษาทางด้านวัฒนธรรม	6
ศูนย์วัฒนธรรมหรือหอพิพิธภัณฑ์หรือพิพิธภัณฑ์	6
หมวดที่ 4 หมวดการละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ	
การเล่นกลองยาว	10
การเชิดหนังใหญ่	6
ลิเก	3
บทร้องเล่น	4
บทกล่อมเด็ก	4
เพลงปี่พาทย์	12
การเล่นวงไว้อาลัย	9

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่
หมวดที่ 5 หมวดชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ	
เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ	8
เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน	7
อาหาร	15
สมุนไพร ได้แก่ ว่านทางจระเข้	2
บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	26
บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการกีฬาและนันทนาการ	12
บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในด้านศิลปะและการช่างศิลปะ	10
การทำนาเกลือ	6
การร่อนทอง	3

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตัวอย่างครูประชากร ครูสังกัดศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาจำแนกตามความถี่ของผู้ตอบนั้น ในหมวดที่ 1 หมวดขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และศาสนาครูสอนสังคมศึกษาทั้ง 26 คน ใช้ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อแบบพุทธ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อแบบพราหมณ์ และความเชื่อเกี่ยวกับบุญ-บาป และนรก-สวรรค์ ครูจำนวน 16 คน ใช้ประเพณีเกี่ยวข้องกับการนับถือผี และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผีसानางไม้ และเทพารักษ์ จำนวน 12 คน ใช้ความเชื่อเบ็ดเตล็ด และมีครูเพียง 10 คน ใช้ประเพณีเบ็ดเตล็ด

ในหมวดที่ 2 หมวดภาษา และวรรณกรรม ครูสังคัมศึกษาจำนวน 8 คน

ใช้ขุนช้างขุนแผน และตาม่องล่าย จำนวน 4 คน ใช้โปสล์เมียบน้อยเมียบหลวง และภาษาลาวโขง และมีเพียง 2 คน ใช้พระมาลัยกลอนสวดฉบับเพชรบุรี ภาษาถิ่นเพชรบุรี โฉวาทของ หลวงพ่อเปี่ยม วัดเกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และภาษิตชาวมอญ

ในหมวดที่ 3 หมวดศิลปกรรม และโบราณคดี ครูสังคัมศึกษาทั้ง 26 คน ใช้หมู่บ้าน วัฒนธรรมหรือแหล่งวัฒนธรรม ครูจำนวน 12 คน ใช้จิตรกรรมเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อไทย และประติมากรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูป จำนวน 7 คน ใช้ศิลปหัตถกรรมอันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจาก ไม้ไผ่จำนวน 6 คน ใช้ศิลปหัตถกรรมอันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากเส้นใย สถาบันการศึกษาทางด้าน วัฒนธรรมและศูนย์วัฒนธรรมหรือหอพิพิธภัณฑ์หรือพิพิธภัณฑ์ และมีครูเพียง 4 คนใช้จิตรกรรมเกี่ยวกับ เรื่องราวในชีวิตประจำวัน สถาปัตยกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ เรือนไทย และศิลปหัตถกรรม อันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดิน

ในหมวดที่ 4 หมวดการเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ ครูสังคัมศึกษาจำนวน 12 คน ใช้เพลงปฎิพากย์ จำนวน 10 คน ใช้การเล่นกลองยาว จำนวน 9 คน ใช้การเล่น ว่างว๊วลาน จำนวน 6 คน ใช้การเชิดหนังใหญ่ จำนวน 4 คน ใช้บทเด็กเล่นและบทกล่อมเด็ก และมีครูเพียง 3 คน ใช้ลิเก

ในหมวดที่ 5 หมวดชีวิต ความเป็นอยู่ และวิทยาการ ครูสอนสังคัมศึกษาทั้ง 26 คน ใช้บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูจำนวน 15 คน ใช้อาหาร จำนวน 12 คน ใช้บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในสาขากีฬาและนันทนาการ จำนวน 8 คน ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ จำนวน 7 คน ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน จำนวน 6 คน ใช้การทำนาเกลือ จำนวน 3 คน ใช้การร่อนทอง และมีครูเพียง 2 คน ใช้สมุนไพร ได้แก่ ว่านหางจระเข้

ตารางที่ 4 วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านการเตรียมการสอน จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ (n=26)

ข้อความ	ความถี่
การวางแผนและการจัดทำแผนการเรียนการสอน	
ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์รายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	26
จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอบืม และขอบริจาค	
จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น ได้แก่	
หนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบ	26
รูปภาพ และภาพชุด	26
เอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และบันทึก	16
แถบเสียงที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และ เพลง	7
ตัวอย่างของจริง และหุ่นจำลอง	6
วีดิทัศน์	3
สไลด์	2
ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่	16
ศึกษาค้นคว้าความรู้โดยการสอบถามจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล	16
จัดเตรียมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน	
โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน	9
จัดเตรียมแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่	
ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ วัด สถานประกอบการเอกชน และสถาบันการศึกษา	
ทางด้านวัฒนธรรม โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน	9
จัดเตรียมแบบทดสอบ โดยขอความอนุเคราะห์จากเพื่อนร่วมงานในกลุ่มโรงเรียน	4
ศึกษาหลักสูตร และ เอกสารประกอบการหลักสูตรเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียน	
การสอนและการวัดและประเมินผล	2

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่
ให้นักเรียนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาค จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น ได้แก่	
รูปภาพ	15
เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์	4
หนังสืออ่านประกอบ	2
ตัวอย่างของจริง และหุ่นจำลอง	10
แถบเสียง	2
ให้นักเรียนจัดเตรียมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน	15
การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน	
จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ ใบความรู้ และหนังสืออ่านประกอบ	26
จัดทำแบบฝึกหัด	26
จัดทำแบบทดสอบ	26
จัดทำเครื่องมือเพื่อการค้นคว้าความรู้ ได้แก่ ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	20
จัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ รูปภาพ และสมุดภาพ	12
จัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สไลด์ และวีดิทัศน์	4
จัดทำบทเรียนสำเร็จรูป	2
จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติมที่ไม่มีบทเรียน ได้แก่ ใบความรู้ และแผ่นพับ	2
ให้นักเรียนจัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ แถบภาพ และสมุดภาพ	14

จากตารางที่ 4 แสดงว่า วิธีการวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนเพื่อนำ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคัมศึกษานั้น ครูสังคัมศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า
 ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์รายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดเตรียม
 สื่อการเรียนการสอน โดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาค หนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบ
 รูปภาพ และภาพชุด จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นครูจำนวน 16 คนระบุว่า ศึกษาค้นคว้า
 ความรู้จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ และศึกษาค้นคว้าความรู้โดยการสอบถาม
 ความรู้จากปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอ
 บริจาคเอกสาร วารสาร หนังสือพิมพ์และบันทึกจากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น จำนวน 15 คน
 ระบุว่าให้นักเรียนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาค รูปภาพ
 จากแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น และให้นักเรียนจัดเตรียมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์
 และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน จำนวน 10 คน ระบุว่าให้
 นักเรียนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยวิธีการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาคตัวอย่างของจริง
 และหุ่นจำลอง จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น จำนวน 9 คน ระบุว่าได้จัดเตรียมภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน
 และจัดเตรียมแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ วัด สถานประกอบการ
 เอกชน และสถาบันการศึกษาทางด้านวัฒนธรรม โดยการรวบรวมรายชื่อ และติดต่อประสานงาน
 จำนวน 7 คน ได้จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาค แถบเสียง
 ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น และเพลง จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น จำนวน 6 คน
 ได้จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาค ตัวอย่างของจริง และหุ่นจำลอง
 จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น จำนวน 4 คน ได้จัดเตรียมแบบทดสอบโดยขอความอนุเคราะห์
 จากเพื่อนร่วมงานในกลุ่มโรงเรียน และได้ให้นักเรียนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยการจัดซื้อ
 ขอยืม และขอบริจาค เอกสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น จำนวน 3 คน
 ได้จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอบริจาควีดิทัศน์ จากแหล่งวิทยากร
 ภายในท้องถิ่นและ จำนวน 2 คน ได้จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยการจัดซื้อ ขอยืม และขอ
 บริจาค สไลด์ จากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น ศึกษาหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรเกี่ยวกับ
 หลักการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล และให้นักเรียนจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน

โดยการจัดซื้อ ขอบัม และขอบริจาค หนังสืออ่านประกอบ และแถบเสียงจากแหล่งวิทยาการ ภายในท้องถิ่น ส่วนการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนนั้น ครูสังคัมศึกษาทั้ง 26 คนระบุว่าได้จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ ใบความรู้ และหนังสืออ่านประกอบ จัดทำแบบฝึกหัด และจัดทำแบบทดสอบ จำนวน 20 คน ได้จัดทำเครื่องมือเพื่อการค้นคว้าความรู้ ได้แก่ ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 14 คน ได้ให้นักเรียนจัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ แถบภาพ และสมุดภาพ จำนวน 12 คน ได้จัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ รูปภาพ และสมุดภาพ จำนวน 4 คน ได้จัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สไลด์ และวีดิทัศน์ และมีครูเพียง 2 คน ได้จัดทำบทเรียนสำเร็จรูป และจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนเพิ่มเติมที่ไม่มีในบทเรียน ได้แก่ ใบความรู้ และแผ่นพับ

สำหรับปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวอย่างประชากรครูสังคัมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสังคัมศึกษาในด้านการเตรียมการสอนครูสังคัมศึกษาทุกคน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหาก็คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยนำมาจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบ แต่ละประเด็น ดังนี้

ปัญหาที่เนื่องมาจากครูผู้สอน

ครูสอนสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 14 คน ระบุว่าไม่มีปัญหา แต่จำนวน 12 คน ระบุว่าประสบปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ครูไม่มีเวลาเตรียมการสอนเนื่องจากมีภาระกิจมาก (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียน (12 คน) ใช้เวลาในในช่วงวันหยุด (12 คน) และขอความร่วมมือจากนักเรียน และเพื่อนร่วมงานช่วยเตรียมการสอน ได้แก่ จัดหาสื่อการเรียนการสอน (8 คน)
2. ครูไม่มีเวลาติดต่อประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลเนื่องจากมีภาระกิจมาก (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ มอบหมายให้แก่นักเรียนเป็นผู้ประสานงาน (8 คน) และขอความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานให้เป็นผู้ประสานงาน (1 คน)

3. ครูไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากมีภาระกิจมาก (8 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานช่วยกันค้นคว้า (5 คน) และให้เพื่อนร่วมงานช่วยค้นคว้า (3 คน)

4. ครูไม่มีเวลาในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเนื่องจากมีภาระกิจมาก (7 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดหาเอกสารจากเพื่อนร่วมงาน (7 คน) มอบหมายเป็นงานให้กับนักเรียน (4 คน) และร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานช่วยกันจัดทำ (2 คน)

5. ครูประสบอุปสรรคในการเดินทางในศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากเสียงอันตรายและขาดยานพาหนะ (7 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ขอความร่วมมือจากโรงเรียนให้บริการรถรับส่ง (3 คน) เดินทางกับเพื่อนร่วมงาน (2 คน) และมอบหมายเป็นงานให้กับนักเรียนในพื้นที่ (2 คน)

6. ครูประสบอุปสรรคในการเดินทางไปเตรียมแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่เพื่อพานักเรียนไปทัศนศึกษาเนื่องจากเสียงอันตราย และขาดยานพาหนะ (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ดำเนินการติดต่อกับเพื่อนร่วมงาน (2 คน) ดำเนินการติดต่อโดยใช้ระบบสื่อสาร (2 คน) และให้โรงเรียนบริการยานพาหนะรับส่ง (1 คน)

7. ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระกิจมาก (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้เพื่อนร่วมงานช่วยจัดทำ เช่น ฝ่ายโสตทัศนศึกษา (3 คน) จัดหาแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น (3 คน) และจัดทำร่วมกับเพื่อนร่วมงาน (2 คน)

8. ครูขาดความรู้ และทักษะในการสร้างเครื่องมือเพื่อการค้นคว้าความรู้ เนื่องจากไม่ได้รับการอบรมมาก่อน (1 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ศึกษาแนวทางจากเอกสารและคู่มือครู (1 คน) และปรึกษาและขอคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน (1 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครูสังคมศึกษา จำนวน 6 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่ส่วนใหญ่ จำนวน 20 คน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ (14 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ กำหนดแนวทางศึกษาค้นคว้าความรู้เพื่อชักถาม (8 คน) และเสนอแนะแนวทางการถ่ายทอดความรู้ให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล (6 คน)

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่มีเวลาดำยทอดความรู้เนื่องจากมีภาระกิจมาก (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ นัดหมายเวลา (6 คน) และศึกษาค้นคว้าจากหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง (6 คน)
3. แหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่จัดระบบข้อมูลไม่เหมาะสมกับการศึกษาค้นคว้าความรู้ (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ สอบถามจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลประจำแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่น (4 คน) และกำหนดแนวทางการศึกษาค้นคว้า (2 คน)
4. ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ขาดแคลนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลผู้มีประสบการณ์และความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ค้นคว้าความรู้จากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ ได้แก่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมประจำจังหวัด (4 คน) และสอบถามความรู้เรื่องในเรื่องที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กันจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น (2 คน)
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมีอุปสรรคในการเดินทางมาโรงเรียนเนื่องจากเป็นผู้สูงอายุ ขาดยานพาหนะ และค่าใช้จ่าย (4 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ สอบถามความรู้แล้วมาถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง (2 คน) กำหนดให้นักเรียนไปสอบถามความรู้ (1 คน) และกำหนดให้มีการบริการยานพาหนะรับส่ง (1 คน)
6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่ให้ความร่วมมือกับครูในการศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากไม่เข้าใจแผนการเรียนการสอน (4 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้เพื่อนร่วมงาน และผู้ใกล้ชิดช่วยอำนวยความสะดวก (3 คน) และอธิบายแนวทางการเรียนการสอน และส่งหนังสือขอความร่วมมือ (2 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากอื่น ๆ

ครูสังคมศึกษาจำนวน 7 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่ส่วนใหญ่ จำนวน 19 คน ระบุว่าประสบปัญหาและมีวิธีการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้ และสามารถเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (16 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดหาจากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่น (10 คน) ให้นักเรียนจัดหาแหล่งวิทยาการ

ภายในท้องถิ่น (8 คน) จัดทำด้วยตนเอง (4 คน) จัดทำร่วมกับเพื่อนร่วมงาน (2 คน) และให้เพื่อนร่วมงานช่วยกันจัดทำ ได้แก่ ฝ่ายโสตทัศนศึกษา (2 คน)

2. งบประมาณในการสนับสนุนการเตรียมการสอนไม่เพียงพอ (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ใช้งบประมาณส่วนตัว (8 คน) และขอบริจาค (4 คน)

ตารางที่ 5 วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังกัดศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
 สังกศศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ (n=26)

ข้อความ	ความถี่
บรรยายประกอบการซักถามของนักเรียน	26
อธิบายประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน	26
บรรยายสอดแทรกในบทเรียนที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน	26
ใช้ยกตัวอย่างเพิ่มเติมที่ไม่มีบทเรียนทุกโอกาส	19
เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมาบรรยาย ได้แก่ พระสงฆ์	7
ให้นักเรียนจดตามคำบรรยายของครู	12
ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมที่ไม่มีบทเรียนทุกโอกาส	9
ให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป	2
ให้นักเรียนสอบถาม และแบ่งกลุ่มสอบถามความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้านโดยการเข้าไปงาน แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ แล้วให้นักเรียนหรือตัวแทนนักเรียนนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน	14
ให้นักเรียนค้นคว้า และแบ่งกลุ่มค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ใบงานจากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่โดยแล้วให้นักเรียน หรือตัวแทนนักเรียนนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน	11
ให้นักเรียนใช้สื่อการเรียนประกอบคำอธิบาย การอภิปราย และโต้วาที	10
ให้นักเรียนจัดทำรูปภาพจากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ แล้วนำมาจัดทำแถบภาพ และภาพชุด	10
ให้นักเรียนค้นคว้าความรู้จากหนังสือหรือเอกสารที่ครูจัดเตรียมไว้ และที่มีในห้องสมุดโดยใช้ใบงาน	10
ให้นักเรียนรวบรวมรูปภาพ และ เอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วจัดเก็บสมุดภาพ	4
ยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นแบบอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลทุกโอกาส	26

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่
แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปรายถึงคุณค่า และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และท้องถิ่น	15
ยกตัวอย่าง และชมเชยนักเรียนผู้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกโอกาส	8
ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ แต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนทุกโอกาส	5
ให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหาในท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไข	10
ให้นักเรียนผู้มีความรู้มาบรรยายมา/สาธิต	6
ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพื่อนนักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	4
ให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นแบบอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลทุกโอกาส	4

จากตารางที่ 5 แสดงว่า วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังกัดศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบนั้น ครูสังกัดศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ได้บรรยายประกอบการซักถามของนักเรียน อธิบายประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน บรรยายสอดแทรกในการบทเรียนที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน และยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นแบบอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลทุกโอกาส ครูจำนวน 19 คน ได้ยกตัวอย่างเพิ่มเติมที่ไม่มีบทเรียนทุกโอกาส จำนวน 15 คน ได้แบ่งกลุ่มนักเรียนอภิปรายถึงคุณค่า และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และท้องถิ่น จำนวน 14 คน ให้นักเรียนสอบถาม และแบ่งกลุ่มสอบถามความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์และปราชญ์ชาวบ้าน โดยใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แล้วให้นักเรียน หรือตัวแทนนักเรียนนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน จำนวน 12 คน ให้นักเรียนจดตามคำบรรยายของครู จำนวน 11 คน

ให้นักเรียนค้นคว้าและแบ่งกลุ่มค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้ใบงาน จากแหล่ง
 วิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่แล้วให้นักเรียน หรือตัวแทนนักเรียนนำเสนอความรู้
 หน้าชั้นเรียน จำนวน 10 คน ให้นักเรียนใช้สื่อการเรียนประกอบการอธิบาย การอภิปราย
 และโต้เถียง ให้นักเรียนจัดหารูปภาพจากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ แล้วนำมา
 จัดทำแถบภาพ และภาพชุด และให้นักเรียนค้นคว้าความรู้จากหนังสือหรือเอกสารที่ครูจัดเตรียมไว้
 และที่มีในห้องสมุดโดยใช้ใบงาน ให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหาในท้องถิ่น
 และเสนอแนวทางแก้ไข จำนวน 9 คน ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมที่ไม่มีบทเรื่องทุกโอกาส
 จำนวน 8 คน ยกตัวอย่าง และชมเชยนักเรียนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกโอกาส
 จำนวน 7 คน เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมาบรรยาย จำนวน 6 คน ให้นักเรียนผู้มีความรู้
 มาบรรยาย/สาธิต จำนวน 5 คน ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของผู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ได้แก่ แต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และเข้าร่วมกิจกรรมกันชุมชนทุกโอกาส และมีครูจำนวน 4 คน
 ให้นักเรียนรวบรวมรูปภาพและเอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่
 เป็นแบบอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลทุกโอกาส และมีครูเพียง 2 คน ให้นักเรียนค้นคว้า
 ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

สำหรับปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวอย่างประชากรครูสังคัมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้
 ในการเรียนการสอนสังคัมศึกษาในด้านการจัดกิจกรรม และการเรียนการสอนครูสอนสังคัมศึกษาทุกคน
 ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกันซึ่งผู้วิจัยนำมาจำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ
 แต่ละประเด็น ดังนี้

ปัญหาที่เนื่องมาจากครูผู้สอน

ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 16 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่จำนวน 10 คน
 ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ครูไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเนื่องจากมีภาระกิจมาก (8 คน)
 และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ มอบหมายเป็นงานให้กับนักเรียน (6 คน) และให้เพื่อนร่วมงาน
 และบุคคลใกล้ชิดช่วยค้นคว้า (2 คน)

2. ครูไม่มีเวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระกิจมาก (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ กำหนดแนวทางการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน (4 คน) จัดทำใบความรู้ (4 คน) และให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป (2 คน)
3. ครูไม่มีเวลาในการสอนซ่อมเสริมเนื่องจากมีภาระกิจมาก (4 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ มอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม (4 คน) จัดทำใบความรู้ (4 คน) ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป (2 คน)
4. ครูไม่ได้รับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ปรึกษา และขอคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน (3 คน) และศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือครู (3 คน)
5. ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (1 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ปรึกษา และขอคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงาน (1 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากนักเรียน

ครูส่งมอบศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. นักเรียนขาดทักษะในด้านการอภิปรายแสดงความคิดเห็น (26 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจ (26 คน) ระบุให้นักเรียนให้เป็นผู้อภิปราย (26 คน) และให้นักเรียนฝึกทักษะโดยการเขียน (2 คน)
2. นักเรียนขาดทักษะในการรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปความรู้ (23 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางให้เข้าใจ และให้ศึกษาจากตัวอย่าง (23 คน) ชี้แนะข้อบกพร่องแล้วให้แก้ไข (23 คน) และฝึกทักษะโดยการใช้แบบฝึกหัด (2 คน)
3. นักเรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการใช้ให้นักเรียนเข้าใจ (12 คน) กำหนดแนวทางการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียนโดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (12 คน) และร่วมดำเนินการใช้พร้อมนักเรียน (3 คน)
4. นักเรียนขาดทักษะในการนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ชี้แนะข้อบกพร่องแล้วอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (12 คน) และให้เพื่อนนักเรียนชี้แนะ

ข้อบกพร่องแล้วอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (2 คน)

5. นักเรียนมีอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่น ประเภทสถานที่ที่เป็นหน่วยงานทางราชการเพราะปิดทำการในวันหยุด (11 คน) มีวิธีการแก้ปัญหาคือ ดำเนินการค้นคว้าความรู้ และจัดหาหนังสือ เอกสารให้กับนักเรียน (9 คน) และให้ตัวแทนนักเรียนไปศึกษาค้นคว้า (2 คน)

6. นักเรียนขาดทักษะในการทำงานกลุ่ม (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการทำงานกลุ่ม (10 คน) กำหนดเงื่อนไขให้สลับเปลี่ยนหน้าที่การทำงาน (6 คน) ระบุหน้าที่เป็นตัวบุคคล (4 คน) ตรวจสอบการทำงานกลุ่มโดยการตั้งคำถาม (4 คน) และระบุหน้าที่ความรับผิดชอบในผลงาน (4 คน)

7. จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไปทำให้ครูประสบอุปสรรคในการ จัดกิจกรรมบางอย่าง ได้แก่ การนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้ตัวแทนนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ (10 คน)

8. นักเรียนขาดทักษะในการสื่อสารเรียนการสอนประกอบการถ่ายทอดความรู้ (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ชี้นำข้อบกพร่องแล้วอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (10 คน) และให้เพื่อน นักเรียนชี้นำข้อบกพร่องแล้วอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (6 คน)

9. นักเรียนประสบอุปสรรคในการเดินทางไปศึกษาค้นคว้าความรู้ภายในท้องถิ่น เนื่องจากเสี่ยงอันตราย และขาดยานพาหนะ (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดทัศนศึกษา (4 คน) ให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยอำนวยความสะดวก (3 คน) และมอบหมายเป็นงานให้นักเรียนในพื้นที่ (2 คน)

10. นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจ (5 คน) สอบถามเพื่อติดตามการทำงานเป็นระยะ (5 คน) ใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ ได้แก่ ให้คะแนน และสิ่งของ (2 คน) และลงโทษ ได้แก่ เมียน และตัดคะแนน (2 คน)

11. นักเรียนไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าความรู้นอกเวลาเรียนเนื่องจากมีภาระทางการเรียนวิชาอื่น ๆ และภาระทางครอบครัว (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดแบ่งกลุ่มแล้วมอบหมายงานในหน้าที่อื่น ๆ (5 คน)

12. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจศึกษาค้นคว้าความรู้ เนื่องจากสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนต่อระดับสูงได้น้อย (3 คน) อธิบายชี้แจงให้เข้าใจ และยกตัวอย่างนักเรียนที่สนใจประกอบ (3 คน) และใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ ได้แก่ คะแนน และสิ่งของ (3 คน)

ปัญหาที่เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครูสังคมศึกษา จำนวน 8 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา จำนวน 18 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ กำหนดแนวทางการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน โดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (5 คน) ครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (3 คน) และเสนอแนะแนวทางการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล (2 คน)
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่มีเวลาถ่ายทอดความรู้เนื่องจากมีภาระกิจมาก (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนนัดหมายตามเวลา (6 คน) และให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง (1 คน)
3. แหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่อยู่ไกลทำให้นักเรียนไม่สามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ในช่วงเวลาเรียนได้ (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดทัศนศึกษา (6 คน) และให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น วิดีทัศน์ แถบภาพ และสไลด์ (2 คน)
4. แหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่จัดระบบข้อมูลไม่เหมาะสมกับนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยใช้ใบงาน (4 คน) และให้นักเรียนสอบถามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลประจำแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น (2 คน)
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการเลือกเนื้อหา และบริหารเวลา (5 คน) และวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือครู (4 คน) ดำเนินการในช่วงที่มีความว่างติดต่อกัน (2 คน) และขอชั่วโมงจากเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน (2 คน)

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการค้นคว้าความรู้ เนื่องจากไม่เข้าใจแนวทางการเรียนการสอน (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหา คือ จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือ (2 คน) ให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยดำเนินการ (2 คน) และดำเนินการศึกษาค้นคว้าร่วมมือกับนักเรียน (1 คน)

7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการถ่ายทอดความรู้ (2 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหา คือ ครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (2 คน) และเสนอแนะแนวทางการใช้ให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล (2 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากอื่น ๆ

ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 14 คน ระบุว่าไม่มีปัญหา แต่จำนวน 12 คน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้นอกเวลาเรียน (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหา คือ ให้นักเรียนอธิบายแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองเข้าใจ (3 คน) จัดส่งหนังสือเพื่ออธิบายแนวทางการเรียนการสอน (2 คน) และจัดกลุ่มทำงานแล้วมอบหมายงานในหน้าที่อื่น ๆ (1 คน)

2. ระเบียบของโรงเรียนเป็นอุปสรรคในการอนุญาตให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้ในช่วงเวลาเรียน (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหา คือ ดำเนินการค้นคว้าด้วยตนเองแล้วมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน (4 คน) อธิบายชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการอนุญาตเข้าใจ (1 คน) และให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าในวันหยุด และนอกเวลาเรียน (1 คน)

ตารางที่ 6 วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังกัดศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
 สังกศศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ (n=26)

ข้อความ	ความถี่
แนะนำให้ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งวิทยาการ ภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ โดยครูตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบ	10
จัดทัศนศึกษา	6
เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมาบรรยาย/สาธิต ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน	5
จัดส่งตัวแทนนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันการจัดทำสื่อการเรียน เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ สมุทภาพ	5
จัดมุมความรู้ในชั้นเรียน และบริเวณโรงเรียน	4
จัดกิจกรรมชุมชนส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ได้แก่ การเล่นกลองยาว	2
จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์บริเวณสถานที่สำคัญในท้องถิ่น ได้แก่ การเก็บขยะในบริเวณวัด	1
ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน และบริเวณโรงเรียน	26
ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่น ได้แก่ งานประเพณีต่างๆ และงานประจำปี	26
ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ นิทรรศการ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์	13
ให้นักเรียนสอบถาม และแบ่งกลุ่มสอบถามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอเป็นรายงาน	11
ให้นักเรียนค้นคว้า และแบ่งกลุ่มค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ใบงาน จากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ แล้วนำเสนอเป็นรายงาน	10

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่
ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การเขียนโครงการ การจัดทำแบบจำลองหมู่บ้านตามความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3

จากตารางที่ 6 แสดงว่า วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังกัดศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จำแนกตามความถี่ ของผู้ตอบนั้นครูสังคมศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนและบริเวณ โรงเรียน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่น ได้แก่ งานประเพณีต่าง ๆ และงานประจำปี ครูจำนวน 13 คน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ นิทรรศการ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ จำนวน 11 คน ให้นักเรียนสอบถามและแบ่งกลุ่มสอบถาม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลได้แก่พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอเป็นรายงาน จำนวน 10 คน แนะนำให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า ความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่โดยครูตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบ ให้นักเรียนค้นคว้า และแบ่งกลุ่มค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ใบงานจากแหล่ง วิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ แล้วนำเสนอเป็นรายงาน จำนวน 6 คน จัดทัศนศึกษา จำนวน 5 คน เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมาบรรยาย/สาธิต ได้แก่ พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน และจัดส่งตัวแทนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันการทำสื่อการเรียนเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ สมุดภาพ จำนวน 4 คน จัดมุมความรู้ในชั้นเรียน และบริเวณโรงเรียน จำนวน 3 คน ให้นักเรียนช่วยกันวางแผนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การเขียนโครงการ การจัดทำแบบจำลองหมู่บ้านตามความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น จำนวน 2 คน จัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมและอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย ได้แก่ การเล่นกลองยาว และมีครูเพียง 1 คน จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

บริเวณสถานที่สำคัญในท้องถิ่น ได้แก่ การเก็บขยะในบริเวณวัด

สำหรับปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวอย่างประชากรครูสังคัมศึกษานำภูมิปัญญามาใช้ในการเรียนการสอนสังคัมศึกษาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรครูสังคัมศึกษาทุกคน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยนำมาจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบแต่ละประเด็น ดังนี้

ปัญหาเนื่องมาจากครูผู้สอน

ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 14 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่จำนวน 12 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ครูไม่มีเวลาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเนื่องจากมีภาระกิจมาก (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม (12 คน) จัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนและหมวดวิชาอื่น ๆ (8 คน) กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น (2 คน) และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มโรงเรียน (2 คน)
2. ครูไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร คณะครูอาจารย์ และนักเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น (5 คน)
3. ครูขาดความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร เกี่ยวกับแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น ประเภทสถานที่ที่พานักเรียนไปทัศนศึกษา (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้เพื่อนร่วมงาน และนักเรียนในพื้นที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (3 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากนักเรียน

ครูสังคัมศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. นักเรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการใช้ให้นักเรียนเข้าใจ (12 คน) และให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (12 คน)

2. นักเรียนขาดทักษะในการทำงานกลุ่ม (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการทำงานกลุ่มร่วมกัน (10 คน) ตรวจสอบการทำงานโดยการตั้งคำถาม (6 คน) และกำหนดเงื่อนไขให้สับเปลี่ยนหน้าที่ในการทำงาน (6 คน)

3. นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ สอบถามเพื่อติดตามผลการทำงาน (10 คน) ใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ เช่น คะแนน และสิ่งของ (2 คน) และลงโทษ เช่น เมียน และตัดคะแนน (2 คน)

4. นักเรียนประสบอุปสรรคในการเดินทางไปศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากเสี่ยงอันตรายและขาดยานพาหนะ (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ มอบหมายเป็นงานให้นักเรียนในพื้นที่ (5 คน) และให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยอำนวยความสะดวก (5 คน)

5. นักเรียนประสบอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ที่เป็นหน่วยงานของทางราชการเพราะปิดทำการในวันหยุด (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ดำเนินการค้นคว้า และจัดหาหนังสือ เอกสารให้กับนักเรียน (7 คน) และให้ตัวแทนนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้ (2 คน)

6. นักเรียนมีจำนวนมากทำให้เกิดความยุ่งยากในการควบคุมเมื่อพาไปทัศนศึกษา (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้เพื่อนร่วมงานในหมวดวิชาช่วยควบคุม (4 คน) และจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อสะดวกในการพานักเรียนไปทัศนศึกษา (2 คน)

7. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม (2 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายชี้แจงและยกตัวอย่างนักเรียนที่สนใจ (2 คน) และใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ เช่น ให้คะแนน และสิ่งของ (2 คน)

ปัญหาเนื่องมาจากนักเรียน

ครูสังคมศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. นักเรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่น (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการใช้ให้นักเรียนเข้าใจ (12 คน) และให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าโดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (12 คน)

2. นักเรียนขาดทักษะในการทำงานกลุ่ม (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายแนวทางการทำงานกลุ่มร่วมกัน (10 คน) ตรวจสอบการทำงานโดยการตั้งคำถาม

(6 คน) และกำหนดเงื่อนไขในการสับเปลี่ยนหน้าที่ในการทำงาน (6 คน)

3. นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ สอบถามเพื่อติดตามผลการทำงาน (10 คน) ใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ เช่น คะแนน และสิ่งของ (2 คน) และลงโทษ เช่น เขียน และตัดคะแนน (2 คน)

4. นักเรียนประสออุปสรรคในการเดินทางไปศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากเสียงอันตรายและขาดยานพาหนะ (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ มอบหมายเป็นงานให้นักเรียนในพื้นที่ (5 คน) และให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยอำนวยความสะดวก (5 คน)

5. นักเรียนประสออุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากแหล่งวิทยากรภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่ที่เป็นหน่วยงานของทางราชการเพราะปิดทำการในวันหยุด (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ดำเนินการค้นคว้า และจัดหาหนังสือ เอกสารให้กับนักเรียน (7 คน) และให้ตัวแทนนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้ (2 คน)

6. นักเรียนมีจำนวนมากทำให้เกิดความยุ่งยากในการควบคุมเมื่อพาไปทัศนศึกษา (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้เพื่อนร่วมงานในหมวดวิชาช่วยควบคุม (4 คน) และจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อสะดวกในการพานักเรียนไปทัศนศึกษา (2 คน)

7. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม (2 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ อธิบายที่แจ่ง และยกตัวอย่างนักเรียนที่สนใจ (2 คน) และใช้รางวัลเป็นเครื่องจูงใจ เช่น ให้คะแนน และสิ่งของ (2 คน)

ปัญหาเนื่องมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครูสังคมศึกษาจำนวน 11 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่ส่วนใหญ่จำนวน 15 คน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ (15 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ กำหนดแนวทางในการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน โดยใช้ใบงาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (9 คน) ครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (4 คน) และเสนอแนะแนวทางการถ่ายทอดความรู้ให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล (2 คน)

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่มีเวลาถ่ายทอดความรู้เนื่องจากมีภาระกิจมาก (12 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนนัดหมายเวลา (8 คน) และให้นักเรียนศึกษา

ค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (5 คน)

3. แหล่งวิทยาการภายในท้องถิ่นประเภทสถานที่จัดระบบข้อมูลไม่เหมาะสมกับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้นักเรียนนักศึกษาค้นคว้าความรู้โดยใช้ใบงาน (6 คน) และให้นักเรียนสอบถามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลประจำสถานที่ (4 คน)

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าความรู้เนื่องจากไม่เข้าใจแนวทางการเรียนการสอน (4 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยอำนวยความสะดวก (2 คน) และจัดส่งหนังสือของความช่วยเหลือ (2 คน)

5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดทักษะในการใช้สื่อสารการเรียนการสอนประกอบการถ่ายทอดความรู้ (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ (3 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากที่อื่น ๆ

ครูสังคมนาศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 15 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่จำนวน 11 คน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. งบประมาณในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ไม่เพียงพอ (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ใช้งบประมาณส่วนตัว (10 คน) ให้นักเรียนใช้งบประมาณส่วนตัว (6 คน) และขอบริจาค (4 คน)

2. ระเบียบของโรงเรียนเป็นอุปสรรคในการนำนักเรียนไปทัศนศึกษา (8 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ แนะนำให้นักเรียนไปทัศนศึกษาด้วยตนเอง (8 คน) ศึกษาค้นคว้าความรู้แล้วมาถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง (3 คน) และเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยาย/สาธิต (2 คน)

3. โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตที่การคมนาคมไม่สะดวกทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ จัดทัศนศึกษา (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ แนะนำให้นักเรียนไปทัศนศึกษาด้วยตนเอง (3 คน) ศึกษาความรู้แล้วมาถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง (2 คน) และให้นักเรียนผู้มีความรู้เป็นผู้ถ่ายทอด (1 คน)

4. ผู้ปกครองของนักเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าความรู้นอกเวลาเรียนเนื่องจากไม่เข้าใจแนวทางการเรียนการสอนและนักเรียนมีภาระกิจทางครอบครัว (3 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ไปอธิบายแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองเข้าใจด้วยตนเอง

(1 คน) จัดส่งหนังสือเพื่ออธิบายแนวทางการเรียนการสอน (1 คน) และจัดกลุ่มนักเรียนแล้วมอบหมายในหน้าที่อื่น ๆ (1 คน)

5. โรงเรียนขาดสถานที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (2 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดกิจกรรมในห้องเรียน ห้องพักครู และบริเวณโรงเรียน (2 คน)

6. ระเบียบของโรงเรียนเป็นอุปสรรคต่อการเชิญผู้มีปัญหาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลมาเป็นวิทยากรเพื่อบรรยาย/สาธิตในโรงเรียน (2 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ สอบถามความรู้แล้วมาถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง (2 คน)

ตารางที่ 7 วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังกัดศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จำแนกตามความถี่ของผู้ตอบ (n=26)

ข้อความ	ความถี่
สังเกต และบันทึกพฤติกรรมความสนใจของนักเรียนระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร	26
พิจารณาคคุณค่า และความสมบูรณ์ของผลงานที่มอบหมาย	26
ตรวจแบบฝึกหัด	20
สอบปากเปล่าเป็นรายบุคคล	3
ให้นักเรียนตอบคำถาม	26
ให้นักเรียนทำข้อทดสอบแบบปรนัย ได้แก่ ให้นักเลือกตอบ จับคู่ ถูกผิด และเติมคำในช่องว่าง	26
ให้นักเรียนทำข้อทดสอบทั้งปรนัย และอัตนัย	20
ให้นักเรียนทำข้อทดสอบแสดงความคิดเห็น หรือนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน	17
ให้นักเรียนทำข้อทดสอบแบบอัตนัย	6
ให้นักเรียนวัดและประเมินผลด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัดและประเมินผลที่ครูสร้างขึ้น	2
ให้เพื่อนนักเรียนวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยการตั้งคำถาม และใช้แบบประเมินผลที่ครูสร้างขึ้น	2
ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล เป็นผู้วัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน โดยการตั้งคำถาม และใช้แบบวัดและประเมินผลที่สร้างขึ้น	13

จากตารางที่ 7 แสดงว่า วิธีการที่ตัวอย่างประชากรครูสังคัมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสังคัมด้านการวัดและประเมินผลจำแนกตามความถี่ของผู้ตอบนั้น ครูสังคัมศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ใช้การสังเกต และบันทึกพฤติกรรมความสนใจของนักเรียน ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พิจารณาคุณค่า และความสมบูรณ์ของผลงานที่มอบหมาย ให้นักเรียนตอบคำถาม ให้นักเรียนทำข้อทดสอบ แบบปรนัย ได้แก่ ให้เลือกตอบ จับคู่ ถูกผิด และเติมคำในช่องว่าง ครูจำนวน 20 คน ใช้การตรวจแบบฝึกหัด ให้นักเรียนทำข้อทดสอบทั้งปรนัย และอัตนัย จำนวน 17 คน ให้นักเรียน ทำข้อทดสอบแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอความรู้หน้าชั้นเรียน จำนวน 13 คน ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นบุคคลเป็นผู้วัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนโดยการตั้งคำถาม และใช้แบบวัด และประเมินผลที่สร้างขึ้น จำนวน 6 คน ให้นักเรียนทำข้อทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 คน สอบปากเปล่าเป็นรายบุคคล และมีครูเพียง 2 คน ให้นักเรียนวัดและประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัดและประเมินผลที่ครูสร้างขึ้น และให้เพื่อนนักเรียนวัดและประเมินผลการเรียน ของนักเรียนโดยการตั้งคำถามและใช้แบบวัด และประเมินผลที่ครูสร้างขึ้น

สำหรับปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ตัวอย่างประชากรครูสังคัมศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสังคัมศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ครูสังคัมศึกษา ทุกคน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้วิจัยนำมาจำแนกตาม ลำดับความถี่ของผู้ตอบแต่ละประเด็น ดังนี้

ปัญหาที่เนื่องมาจากครูผู้สอน

ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 17 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่จำนวน 9 คน ระบุว่าประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ครูประสบปัญหาในการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนให้ครบทั้งทางด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยในแต่ละบทเรียนเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลา (9 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ วัดและประเมินผลตามตารางที่โรงเรียนกำหนด (9 คน)

2. ครูขาดแคลนเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผล (8 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดหาจากเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน

(8 คน) และปรึกษาและขอคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน (2 คน)

3. ครูประสบอุปสรรคในการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลา (7 คน) และมีวิธีแก้ปัญหาคือ วัดและประเมินผลตามตารางเวลาที่โรงเรียนกำหนด (5 คน) และใช้แบบฝึกหัดเป็นส่วนหนึ่งในการวัดและประเมินผล (2 คน)

4. ครูประสบอุปสรรคเกี่ยวกับเกณฑ์ และวิธีการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน (2 คน) และมีวิธีแก้ปัญหาคือ ใช้เกณฑ์และวิธีการจากหลักสูตร (2 คน)

5. ครูขาดความรู้ และทักษะในการวัดและประเมินผลพฤติกรรมทางด้านเจตคติของนักเรียน (1 คน) และมีวิธีแก้ปัญหาคือ ปรึกษา และขอคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน (1 คน) และศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือครู (1 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากนักเรียน

ครูสังคมนาศึกษาทั้ง 26 คน ระบุว่า ประสบปัญหา และมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. นักเรียนขาดทักษะในการทำข้อทดสอบแบบอัตนัย (26 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ ออกข้อสอบแบบปรนัย (26 คน) ให้นักเรียนจัดทำแบบฝึกหัด (26 คน) และให้นักเรียนฝึกทักษะด้วยการตอบคำถามปากเปล่า (4 คน)

2. นักเรียนขาดความพร้อมในการวัดและประเมินผลความรู้เนื่องจากไม่มีเวลาค้นคว้า และขาดหนังสือเอกสารที่เหมาะสมกับการค้นคว้า (10 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ จัดทำใบความรู้ (5 คน) และกำหนดแนวทางในการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน (5 คน)

ปัญหาที่เนื่องมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ครูสังคมนาศึกษาส่วนใหญ่ จำนวน 15 คน ระบุว่า ไม่มีปัญหา แต่จำนวน 10 คน ระบุว่าประสบปัญหาและมีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจในการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน (6 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ วัดและประเมินผลด้วยตนเอง (6 คน)

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลขาดความรู้ และทักษะในการวัดและประเมินผล

พฤติกรรมของนักเรียน (5 คน) และมีวิธีการแก้ปัญหาคือ วัดและประเมินผลด้วยตนเอง (3 คน) และให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลศึกษาจากเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือมีครู (3 คน)

ปัญหาเนื่องมาจากอื่น ๆ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาของตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษาที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ผู้วิจัยเสนอข้อมูลในรูปของความเรียงจำแนกตามลำดับความถี่ของผู้ตอบตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านการเตรียมการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้อีกเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (7) ควรรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้อย่างไรเป็นระบบ (6) จัดอบรมเพิ่มเติมในการจัดทำเครื่องมือเพื่อการค้นคว้า และจัดทำสื่อการเรียนการสอน (6) จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางการเรียนการสอนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคลเข้าใจ (1)

โรงเรียน ควรจัดหา และจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (6)

บุคลากรของรัฐ ควรช่วยประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล หรือ จัดศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (4)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ควรให้ความร่วมมือในการค้นหาความรู้ จัดทำเอกสารเผยแพร่และบริจาคสิ่งของ (3)

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นค่าตอบแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล (8)

ศึกษานิเทศก์ ควรมีการนิเทศครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหาจากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอน และจัดอบรมจัดทำสื่อการเรียนการสอนโดยดัดแปลงจากวัสดุในท้องถิ่น (7)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ควรให้ความร่วมมือในการค้นคว้าความรู้ และจัดทำ เอกสารเผยแพร่ (3)

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (6) จัดอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (4) และจัดทำหนังสือ เอกสาร และคู่มือครูในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (4)

โรงเรียน ควรสนับสนุนการพานักเรียนไปทัศนศึกษา (6)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล ควรให้ความร่วมมือในการค้นคว้าความรู้ จัดทำ เอกสารเผยแพร่ และบริจาคสิ่งของ (2)

3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลทางด้านทักษะความรู้ เจตคติต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเจตคติต่อความรัก และผูกพันกับท้องถิ่น (4) ควรแบ่งแยกเกณฑ์การวัดและประเมินผลความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ใช้ในการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา และที่สอนสอดแทรกในบทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ (2)